

Số: /TTr-BTNMT

Hà Nội, ngày tháng năm 2024

TỜ TRÌNH

Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải

DỰ THẢO

Kính trình: Thủ tướng Chính phủ

Thực hiện quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Bộ Tài nguyên và Môi trường kính trình Thủ tướng dự thảo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải (Quy chế) như sau:

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH QUY CHẾ:

Sự cố môi trường nói chung và sự cố chất thải nói riêng đã xảy ra tại Việt Nam trong thời gian qua cho thấy nếu không được kiểm soát, phòng ngừa hiệu quả và ứng phó sự cố kịp thời đã và đang làm ô nhiễm và suy thoái môi trường nghiêm trọng và gây thiệt hại lớn đến kinh tế, xã hội và sức khỏe con người. Liên quan đến vấn đề phòng ngừa, ứng phó sự cố môi trường, với tư cách là sự cố xảy ra trong quá trình hoạt động của con người hoặc biến đổi của tự nhiên, gây ô nhiễm, suy thoái hoặc biến đổi môi trường nghiêm trọng, Quốc hội đã ban hành các luật như: Luật Bảo vệ môi trường năm 2014; Luật Hoá chất năm 2007; Bộ Luật Hàng hải năm 2015; Luật Phòng, chống thiên tai năm 2013; ... v...v. Bên cạnh đó, trong thời gian qua, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành các Quyết định về Quy chế ứng phó sự cố môi trường.

Có thể thấy, số lượng văn bản điều chỉnh công tác phòng ngừa, ứng phó và khắc phục sự cố môi trường dưới hình thức luật và dưới luật là rất lớn. Đây là ưu điểm của pháp luật về phòng ngừa, ứng phó sự cố môi trường ở Việt Nam hiện nay khi Nhà nước đã xây dựng được một hệ thống các quy định về vấn đề này. Tuy nhiên, cũng từ đây xuất hiện những nhược điểm như: Sự trùng lặp giữa các quy định và tổ chức thực hiện các quy định; quy định về trách nhiệm ứng phó sự cố môi trường tại khoản 1 Điều 109 Luật Bảo vệ môi trường năm 2014 còn chung chung... Chính vì vậy, Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 quy định chi tiết những nội dung liên quan đến phòng ngừa, ứng phó với sự cố môi trường. Những nội dung này được coi là cơ sở để các đơn vị sản xuất, doanh nghiệp, địa phương, các cơ quan chức năng căn cứ thực hiện trong quá trình phát triển kinh tế-xã hội gắn với bảo vệ môi trường.

Điều 122 Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 quy định về trách nhiệm phòng ngừa sự cố môi trường như sau: Chủ dự án đầu tư, cơ sở có trách nhiệm thực hiện yêu cầu về kế hoạch, biện pháp, trang thiết bị phòng ngừa, ứng phó sự cố môi trường theo quy định của pháp luật; thực hiện chế độ kiểm tra thường xuyên, áp dụng phương án, biện pháp quản lý, kỹ thuật nhằm loại trừ, giảm

thiếu nguy cơ xảy ra sự cố môi trường. Ủy ban nhân dân cấp tỉnh có trách nhiệm điều tra, thống kê, đánh giá nguy cơ sự cố môi trường có thể xảy ra trên địa bàn; xây dựng cơ sở dữ liệu và lập, công khai thông tin về các nguồn có nguy cơ gây ra sự cố môi trường trên địa bàn theo quy định của pháp luật; xây dựng và chỉ đạo Ủy ban nhân dân cấp huyện, cấp xã xây dựng năng lực phòng ngừa, cảnh báo nguy cơ sự cố môi trường trên địa bàn.

Ứng phó sự cố môi trường bao gồm các nội dung: Xác định nguyên nhân sự cố môi trường; loại, số lượng, khối lượng chất ô nhiễm bị phát tán, thải ra môi trường; đánh giá sơ bộ về phạm vi, đối tượng và mức độ tác động đối với môi trường đất, nước, không khí, con người và sinh vật. Thực hiện các biện pháp cô lập, giới hạn phạm vi, đối tượng và mức độ tác động; thực hiện khẩn cấp các biện pháp bảo đảm an toàn cho con người, tài sản, sinh vật và môi trường; thu hồi, xử lý, loại bỏ chất ô nhiễm hoặc nguyên nhân gây ô nhiễm; thông báo, cung cấp thông tin về sự cố môi trường cho cộng đồng để phòng, tránh các tác động xấu từ sự cố môi trường.

Trong công tác phòng ngừa, ứng phó sự cố môi trường, trách nhiệm của các Bộ, cơ quan ngang Bộ được quy định: Hướng dẫn, kiểm tra và xây dựng năng lực phòng ngừa, cảnh báo nguy cơ sự cố môi trường thuộc ngành, lĩnh vực quản lý; các hoạt động chuẩn bị ứng phó sự cố môi trường, tổ chức ứng phó sự cố môi trường thuộc phạm vi quản lý theo quy định của pháp luật.

Hướng dẫn nội dung kế hoạch ứng phó sự cố môi trường thuộc phạm vi quản lý nhà nước; quy trình, kỹ thuật ứng phó sự cố môi trường, kịch bản sự cố môi trường thuộc phạm vi quản lý theo quy định của pháp luật; xây dựng, đề nghị Ủy ban quốc gia Ứng phó sự cố, thiên tai và Tìm kiếm Cứu nạn ban hành kế hoạch ứng phó sự cố môi trường cấp quốc gia thuộc phạm vi quản lý; tham gia ứng phó sự cố môi trường cấp quốc gia thuộc phạm vi quản lý theo phân công của Ủy ban quốc gia Ứng phó sự cố, thiên tai và Tìm kiếm Cứu nạn.

Cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, cấp huyện theo chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được giao có trách nhiệm tham mưu cho Ủy ban nhân dân cùng cấp, Ban chỉ huy phòng, chống thiên tai và tìm kiếm cứu nạn cùng cấp xây dựng, ban hành kế hoạch ứng phó sự cố môi trường; hướng dẫn thực hiện hoạt động chuẩn bị, tổ chức ứng phó sự cố môi trường trên địa bàn.

Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 quy định: Việc phòng ngừa sự cố môi trường do rò rỉ, tràn đổ, phát tán chất thải (gọi chung là sự cố chất thải) được thực hiện theo quy định của Luật Bảo vệ môi trường, còn việc phòng ngừa sự cố môi trường do hóa chất, phóng xạ, dầu tràn, dịch bệnh và do nguyên nhân khác được thực hiện theo quy định của pháp luật có liên quan.

Ngày 18 tháng 3 năm 2020, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải tại Quyết định số 09/2020/QĐ-TTg, Quy chế này quy định ứng phó sự cố chất thải bao gồm: Chuẩn bị ứng phó sự cố; tổ chức ứng phó sự cố; cải tạo, phục hồi môi trường sau sự cố; cơ chế tài chính và sự tham gia của cộng đồng trong ứng phó sự cố và trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan. Tuy nhiên Quyết định số 09/2020/QĐ-TTg căn cứ vào các

văn bản quy phạm pháp luật về bảo vệ môi trường đã hết hiệu lực thi hành. Đồng thời, thực hiện khoản 3 Điều 127 Luật Bảo vệ môi trường năm 2020, Bộ Tài nguyên và Môi trường xây dựng, trình Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải.

II. MỤC ĐÍCH, QUAN ĐIỂM XÂY DỰNG QUY CHẾ

1. Mục đích:

Quy chế ứng phó sự cố chất thải được ban hành bảo đảm sự phù hợp, đồng bộ với Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 và các văn bản quy định chi tiết Luật Bảo vệ môi trường, phù hợp với yêu cầu thực tiễn, xây dựng cơ chế phối hợp và nâng cao hiệu quả ứng phó sự cố môi trường.

2. Quan điểm xây dựng Quy chế:

a) Bảo đảm phù hợp Luật Bảo vệ môi trường năm 2020, Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10 tháng 01 năm 2022 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường, các Luật khác có liên quan, chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước; bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ với các văn bản pháp luật khác trong hệ thống pháp luật hiện hành; sự phù hợp với các điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên.

b) Bảo đảm phù hợp với thực tế, tính hợp lý, cơ chế phối hợp của các tổ chức, bộ ngành, địa phương trong hoạt động ứng phó sự cố chất thải.

c) Kế thừa, phát triển những quy định của Quyết định số 09/2020/QĐ-TTg còn phù hợp với Luật Bảo vệ môi trường năm 2020; bổ sung những quy định mới để khắc phục một cách cơ bản các khó khăn, vướng mắc phát sinh trong thực tế của pháp luật về bảo vệ môi trường hiện hành.

d) Xây dựng các quy định bảo đảm tính đầy đủ, chi tiết, có tính khả thi để triển khai thi hành Luật Bảo vệ môi trường năm 2020, bảo đảm sự phù hợp và thống nhất với các văn bản pháp luật có liên quan về ứng phó sự cố.

III. QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG QUY CHẾ:

Thực hiện chương trình ban hành văn bản quy phạm pháp luật thuộc phạm vi quản lý nhà nước của Bộ Tài nguyên và Môi trường và Chương trình công tác của Chính phủ năm 2024, Bộ Tài nguyên và Môi trường chủ trì xây dựng Quy chế.

- Bộ Tài nguyên và Môi trường đã ban hành Quyết định số 960/QĐ-BTNMT ngày 18 tháng 4 năm 2023, thành lập Tổ soạn thảo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải và Quyết định số 843/QĐ-BTNMT ngày 02 tháng 4 năm 2024 về điều chỉnh Tổ soạn thảo, thành phần bao gồm đại diện của các Bộ: Công An, Công Thương, Khoa học và Công nghệ, Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Quốc phòng, Tài chính, Tư Pháp, Văn phòng Chính phủ, Y tế; Ủy ban Quốc gia ứng phó sự cố, thiên tai và Tìm kiếm Cứu nạn và các đơn vị, chuyên gia có liên quan.

- Ngày 13 tháng 3 năm 2024, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã họp Tổ

soạn thảo lần thứ nhất.

- Ngày 04 tháng 4 năm 2024, sau khi chỉnh sửa lại dự thảo Quy chế theo ý kiến của Tổ soạn thảo, Bộ Tài nguyên và Môi trường đăng tải dự thảo số 02 trên Cổng thông tin điện tử của Chính phủ và Cổng thông tin của Bộ Tài nguyên và Môi trường (tại Công văn số 2132/ BTNMT-KSONMT ngày 04 tháng 4 năm 2024).

...

Căn cứ kết quả thẩm định của Bộ Tư pháp, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã rà soát và hoàn thiện dự thảo Quy chế bảo đảm phù hợp với Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 và pháp luật có liên quan.

IV. BỐ CỤC VÀ NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA QUY CHẾ:

1. Bố cục:

Dự thảo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải được ban hành theo hình thức gián tiếp, bố cục thành hai phần:

- Phần Quyết định gồm có 3 điều (tên Quy chế, hiệu lực thi hành và trách nhiệm thực hiện).

- Phần Quy chế gồm có 6 chương, 23 điều (quy định chung, chuẩn bị ứng phó sự cố chất thải, tổ chức ứng phó sự cố chất thải, phục hồi môi trường sau sự cố chất thải, cơ chế tài chính và sự tham gia của cộng đồng trong ứng phó sự cố chất thải, trách nhiệm thực hiện).

2. Nội dung cơ bản của dự thảo Quy chế:

- Chương 1. Quy định chung (Điều 1 - 3): Phạm vi điều chỉnh; đối tượng áp dụng; sự cố chất thải, phân cấp sự cố chất thải và nguyên tắc ứng phó sự cố chất thải.

- Chương 2. Chuẩn bị ứng phó sự cố chất thải (Điều 4 - 5): Xây dựng kế hoạch và diễn tập ứng phó sự cố chất thải; xây dựng lực lượng, nguồn lực, trang thiết bị và tổ chức thực hiện kế hoạch ứng phó sự cố chất thải.

- Chương 3. Tổ chức ứng phó sự cố chất thải (Điều 6 - 12): Tiếp nhận và xử lý thông tin về sự cố chất thải; ứng phó sự cố chất thải tại cơ sở; ứng phó sự cố chất thải ngoài cơ sở; xác định nguyên nhân sự cố chất thải; hoạt động của tổ công tác; công bố, cung cấp thông tin về ứng phó sự cố chất thải; kết thúc giai đoạn tổ chức ứng phó sự cố chất thải.

- Chương 4. Phục hồi môi trường sau sự cố chất thải (Điều 13 - 16): Phục hồi môi trường sau sự cố chất thải; phê duyệt kế hoạch cải tạo, phục hồi môi trường; tổ chức thực hiện cải tạo, phục hồi môi trường; kết thúc cải tạo, phục hồi môi trường).

- Chương 5. Cơ chế tài chính và sự tham gia của cộng đồng trong ứng phó sự cố chất thải (Điều 17 - 19): Tài chính cho ứng phó sự cố chất thải; tham gia của cộng đồng trong ứng phó sự cố chất thải; khuyến khích tham gia hoạt động

ứng phó sự cố chất thải).

- Chương 6. Trách nhiệm thực hiện (Điều 20 - 23): Trách nhiệm của Bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ; Ban chỉ đạo Phòng thủ dân sự quốc gia; Ban chỉ huy phòng thủ dân sự cấp tỉnh, cấp huyện; chính quyền địa phương; cơ sở.

V. NHỮNG VẤN ĐỀ XIN Ý KIẾN

(Bộ Tài nguyên và Môi trường sẽ tổng hợp và báo cáo, nếu có).

Trên đây là Tờ trình về Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế ứng phó sự cố chất thải, Bộ Tài nguyên và Môi trường xin kính trình Thủ tướng Chính phủ xem xét, quyết định./.

(Xin gửi kèm theo: (1) Tờ trình về dự thảo Quyết định; (2) Dự thảo Quyết định đã được chỉnh lý sau khi có ý kiến thẩm định; (3) Báo cáo thẩm định; báo cáo giải trình, tiếp thu ý kiến thẩm định; (4) Báo cáo đánh giá tác động của chính sách trong dự thảo Quyết định; (5) Bản tổng hợp, giải trình, tiếp thu ý kiến của cơ quan, tổ chức, cá nhân).

Nơi nhận:

- Như trên;
- Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà (để báo cáo);
- Văn phòng Chính phủ (để phối hợp);
- Bộ Tư pháp (để phối hợp);
- Lưu: VT, KSONMT.

BỘ TRƯỞNG

Đặng Quốc Khánh